

розуміти процес, що поєднує вибір мети управління з урахуванням наявних ресурсів і обмежень ринкової ситуації, вибір методів і інструментів управління і підтримка балансу між вигодами від зниження ризику і необхідними для цього витратами на технічні, організаційні і фінансові важелі.

Ринкові умови диктують підприємствам будівельного комплексу України необхідність ефективного управління інноваційними ризиками. Застосування системного підходу щодо виявлення причин ризиків, що виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства, а також вибір оптимальних методів оцінки та впливу на ризикові ситуації дозволять створити на підприємстві ефективну систему ризик-менеджменту. Розробка найбільш оптимальних заходів політики управління інноваційними ризиками діяльності несе в собі потенціал зниження незапланованих фінансових втрат і витрат, зміцнення інноваційного потенціалу і ріст конкурентноздатності вітчизняних будівельних підприємств.

АКТУАЛЬНІСТЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ларионова В. О.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

науковий керівник – Карпушенко М.Ю., к.е.н., доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Останнім часом все більше керівників стали схилитися до того, що дані бухгалтерського обліку не в змозі забезпечити зростаючі інформаційні потреби підприємств в умовах переходу на новий рівень ведення бізнесу. Тому дана проблема є дуже актуальною на сьогоднішній день, більш активно робляться спроби пошуку та впровадження іншої, альтернативної, системи, здатної відповісти на будь-які питання.

В умовах нестабільного, динамічного зовнішнього середовища бізнесу, особливо актуальним стає впровадження системи фінансового контролю, планування та аналізу грошових і матеріальних потоків в будь-якій області діяльності суб'єктів підприємництва. Однією з ефективних сучасних технологій такого контролю є система бюджетування та управлінського обліку діяльності підприємства.

Управлінський облік - це система внутрішнього оперативного управління, основною метою якої є забезпечення менеджерів підприємства всією необхідною їм інформацією для прийняття оптимальних управлінських рішень. Бухгалтерський або фінансовий облік не забезпечує інформацією стратегію і тактику внутрішнього управління підприємством. Для керівників всіх рівнів необхідний значний обсяг оперативної інформації, яку в силу своєї специфіки не може забезпечити фінансовий облік. Крім того, фінансовий облік готує інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів на базі єдиних правил.

У сучасній ситуації дуже важливим є чітке планування витрат і прибутку, контроль за всіма грошовими потоками підприємства. Для цього потрібно мати досить точну та оперативну інформацію по всіх статтях обліку.

Одним з найважливіших факторів у конкурентній боротьбі є управління витратами з метою зниження собівартості продукції. Наявність системи управлінського обліку, що відбиває реальну виробничу собівартість, дозволяє підприємству виробити ефективні заходи щодо зниження витрат виробництва і собівартості продукції, підвищити рентабельність бізнесу.

Основними завданнями управлінського обліку є організація інформаційних процесів і формування баз даних для:

- моніторингу поточного стану підприємства і його підрозділів;
- оперативного планування та регулювання діяльності підприємства і його підрозділів;
- розрахунку економічних регуляторів;
- аналізу та оцінки діяльності підприємства і підрозділів;
- формування внутрішньофірмової і зовнішньої фінансової звітності підприємства.

Система управлінського обліку створюється з безлічі процедур, вони можуть змінюватися залежно від цілей управління. Ці процедури повинні відповідати певним вимогам і принципам управлінського обліку. До таких принципів можна віднести: безперервну діяльність організації, використання єдиної системи вимірювання для планування і координування обліку, формування комунікаційних зв'язків між різними рівнями управління для показників внутрішньої звітності, проводити аналіз і деталізацію в цілях отримання повної та вичерпної інформації про об'єкти обліку, дотримання періодичності в виробничих циклах підприємства, дотримання облікової політики організації, а також створення центрів відповідальності.

Організація центрів відповідальності, що має на меті перш за все наявність відповідальності за розміри грошових потоків на здійснення виробничо-господарської діяльності та місць їх виникнення.

В управлінському обліку виділяють чотири типи центрів відповідальності: центри витрат; центри доходів; центри прибутку; центри інвестицій.

Крім виділених центрів відповідальності можуть бути утворені й інші, які не ввійшли до складу раніше зазначених центрів відповідальності.

Фінансування виділених структурних підрозділів проводиться на основі бюджетування. Бюджетування - процес планування, обліку, контролю, управління і розподілу ресурсів, охарактеризованих в грошовій формі, для досягнення цілей, які також виражені в грошовій формі.

Бюджетування руху грошових коштів - фінансова, інформаційна, організаційна технологія, що забезпечують ведення бюджету руху грошових коштів комерційних організацій. Бюджет руху грошових коштів використовується: в бізнес-плануванні - для складання фінансового плану руху грошових коштів в рамках бізнес - проекту; у фінансовому плануванні - для

складання фінансового плану руху грошових коштів; в бухгалтерському, управлінському та оперативному обліку для складання звіту про рух грошових коштів.

Мета бюджетування грошових коштів полягає в розрахунку необхідного їх обсягу та визначенні моментів, коли у підприємства очікується нестача або надлишок грошових коштів, для того щоб уникнути кризових явищ і раціонально використовувати грошові кошти підприємства.

Форму бюджету та форми подання відомостей про рух грошових коштів центрами фінансового обліку визначає фінансова служба (бухгалтерія) підприємства. Процес бюджетування доцільно починати тільки після того, як в системі стратегічного управлінського обліку грошових потоків визначена збалансована за термінами і ресурсами стратегія, що дозволяє досягти мети підприємства і деталізована згодом у програму заходів.

Відсутність планування грошових потоків часто є причиною неплатоспроможності багатьох у фірм. Підготовка проекту бюджету грошових коштів підприємства виконується в наступній послідовності:

1. Аналіз та експертна оцінка динаміки і тенденцій грошових потоків структурних підрозділів за попередні періоди, а також їх кошторисів, наданих структурними підрозділами на майбутній період.

2. Аналіз зовнішніх і внутрішніх факторів, здатних впливати на формування, інтенсивність руху і величину грошових потоків у майбутньому періоді.

3. Планування дохідної частини бюджету: визначення обсягів і основних джерел вхідних грошових потоків.

4. Планування видаткової частини бюджету: визначення обсягів і основних напрямків руху вихідних грошових потоків.

5. Розробка попереднього варіанту бюджету: оптимізація та синхронізація формування та руху грошових потоків підприємства в часі.

6. Аналіз попереднього варіанту бюджету і внесення корективів.

7. Розрахунок чистого грошового потоку методом зіставлення надходжень і виплат в попередньому і майбутній (планованому) періодах.

8. Узгодження остаточного варіанту бюджету.

9. Затвердження бюджету.

Управлінський облік не повинен тлумачитись виключно як облік витрат на виробництво. Можливості системи управлінського обліку значно ширше і навряд чи логічним нехтувати ними. В рамках управлінського обліку можна забезпечити організацію обліку не тільки витрат виробництва, але і руху грошових коштів конкретних підрозділів з метою виявлення їх внеску як у загальний прибуток підприємства, так і в забезпечення стійкого фінансового положення на базі самофінансування. Здатність підрозділів генерувати приплив грошових коштів не менш важлива для цілей управління, ніж прибутковість даного підрозділу.

Таким чином, поєднання виробничих і структурних центрів відповідальності сприятиме організаціям у формуванні повної, достовірної

обліково-аналітичної інформації про стан грошових потоків, необхідної для забезпечення і підтримки ліквідності і підвищення ефективності управління діяльністю підприємств, а гнучкість системи бюджетування дозволяє підприємству моментально реагувати на зміни у зовнішньому середовищі підприємства.

Результати, отримані від впровадження системи управлінського обліку, дозволять розставити пріоритети в діяльності організації, забезпечать перспективу стабільного розвитку в майбутньому. Таким чином, впровадження управлінського обліку ще раз доводить свою необхідність і актуальність на сучасному етапі розвитку економіки, ведення бізнесу.

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Лесик Ю.А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк
науковий керівник – Цимбалюк І. О., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

Головним стратегічними завданнями розвитку соціально-економічної системи України є перехід національної економіки на інноваційний вектор розвитку; унеможливлення глибокої диференціації населення за рівнями доходів та подолання бідності; активізація процесів з утворення середнього класу у суспільстві; інтеграція національної економіки до світового господарства тощо. Досягти поставлених завдань можливо за допомогою застосування ефективних інструментів податкового регулювання економіки.

Вивченню теоретичної суті податків і податкового регулювання присвятили свої дослідження такі науковці, Гланц В.Н., Крисоватий А.І., Цимбалюк І.О., Вишневська Н.В. та інші.

Метою даної роботи є визначення сутності податкового регулювання, а також дослідження основних його елементів.

Податки - це примусовий платіж, який держава чи уповноважений нею орган стягує з фізичних та юридичних осіб на підставі чинного законодавства і спрямовує на задоволення загальнодержавних чи спільних регіональних потреб. Податки встановлюються тільки державою і є її атрибутом.

Податки є одним з найдавніших фінансових інструментів будь-якої економічної системи світу.

Можна стверджувати, що сутність податків в практичному значенні зводилася до стягування коштів з суб'єктів господарювання і громадян до державної скарбниці з метою їх подальшого розподілу на потреби держави. Але якщо спочатку податки мали суто фіскальний характер, то сьогодні набуває головного значення регулятивна функція податків.

Сутність регулятивної функції полягає у впливі податків на різні види діяльності їх платників.

Податкове регулювання є одним з елементів податкового механізму. Суть